

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Capita Pietatis Christianæ, Interrogationibus Et
Responsionibus vsitatis in Catechetica Methodo ita
explicata, vt breuem sed integram hypotyposin doctrinæ
purioris complectantur**

Ferinarius, Johannes

Magdeburgi

VD16 W 3078

Qvintvm Praeceptvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36195

ent eam Deus ordinavit. Ordinavit autem, ut debeatur obedientia ministris Evangelij, in omnibus, quæ sunt iuris divini. Ordinationes vero humana autoritate factæ, quæ nominantur traditiones, sunt intelligendæ sine opinione cultus, & sine opinione necessitatis, ut dicitur: Nemo vos arguat in cibo, aut potu, aut vicibus Festorum.

Deinde exemplum de legibus politicis est dissimile, Quia Deus armavit potestatem Politicam, autoritate condendi proprias Leges, quæ non pugnant cum iure divino, & illis debetur obedientia. Sed Evangelium sancit hanc libertatem, ut traditiones humanæ intelligantur, sine opinione cultus & necessitatis.

Reliqua peccata pugnantia cum hoc Præcepto.

In Parentibus ἀσὸργία, non alere sobolem, non docere, non regere. In Magistratibus, non curare, ut populus de Deo rectè doceatur, non rectè exercere iudicia, imperare iniusta, movere non necessaria bella.

Peccata in sobole: ἀσὸργία erga cognatos. In subditis: Non obedire iustis imperijs, cavillari Leges, non petere à Deo gubernationem Politicæ societatis.

Q V I N T V M P R A E C E P T V M.

I. Caput, de ordine.

Secunda tabula exorsa est à Parentibus, tanquam à stirpe societatis, & ab ipso gubernatore inter homines.

nes. Constitutis igitur personis gubernantibus, & gradibus in ciuili hominum societate, munit hoc præceptum: Non occides: singulorum corpora, & vitam, & prohibet, ne ullus grassetur in corpus, aut vitam alterius, prohibito modo.

Estq; hic ipse ordo manifestum testimonium, quod sit Deus, & quod sit iudex ac vindex, cum cædes iniustas hominum ideo prohibeat, quia vult conformitatem cum suo ordine. Verè enim diligit æternus Pater Filium suum Christum, & sicut eum non vult trucidari à Diabolo & hominibus: Ita etiam non vult, ut interficiantur homines, qui Christo sunt inserti. Et Genesis 9. additur hoc argumentum prohibitioni iniustarum cædium: Quia homo ad imaginem Dei conditus est, non occidatur priuata cupiditate.

2. Caput sententia præcepti.

Affirmatiua ista est. Præcipitur beneuolentia erga omnes homines, & quidem propter Deum, iubet ut velimus omnes homines esse vnã Ecclesiam, & vnũ in Deo, ac omnes rectè inuocare, & celebrare Deum, & velimus omnibus bene esse in corpore & anima, atq; misericordia afficiamur erga calamitosos, & zelo ardeamus ad conuersionem malorum, vel ad legitimam pœnam.

Econtra prohibet hoc præceptum non solum externas corporum iniurias, & vindictam priuatam externam, sed etiam in corde maleuolentiam, inuidentiam, priuatam vindictam cupiditatem: Sicut enarratur à Christo

Christo Matthæi quinto. Item à Prophetis & Apostolis.

3. Virtutes.

Iusticia particularis, ut in hoc præcepto consideratur, Est nullius corpus iniuria afficere, & ubi possimus, innocentes defendere,

Manfuctudo est virtus, quæ primum comprehendit iusticiam, non pugnat, ubi non est necesse, & in necessaria pugna moderatur iram, & probabili ratione lenit aliquid de iusta ira seu pœna.

Misericordia est uirtus, qua dolemus in calamitate iustorum, quaq; propter probabilem rationem, studemus mitigare etiam iustam pœnam, his præsertim, qui errore, aut inbecillitate lapsi sunt.

Humilitas, seu ταπεινοφροσύνη, est in timore Dei agnoscere & fateri propriam infirmitatem & non erumpere extra uocationem: Sed intra metas uocatis onis Deo seruire, spe auxiliij diuini, & non despicere nec premere alios: Sed singulis tribuere gradū, in quem ordine collocati sunt, & sentire, illos etiam posse esse organa salutaria, & non irasci Deo in pœnis.

Zelus, est propter gloriam Dei, & iusticiam, incendi dolore & ire, ad depellendas contumelias, & ad depellendam turpitudinem.

Ἐπιείκεια, uel æquitas, est uirtus uicina iustitiæ, & candori, & misericordiæ. Est probali ratione lenire iustas pœnas, & obliuisci priuatas iniurias.

Tempe

Temperantia est iustitia debita proprio corpori, in modo victus, & est virtus, quæ in cibo & potu servat mediocritatem convenientem naturæ, & non iugulat corpus immodica holluacione, ne turbetur inuocatio, & ne impediatur opera vocationis.

4. Caput.

Consideratio exceptionis in hoc Præcepto.

Excipitur officium Magistratus, & iustæ pœnæ. Ex hoc fonte respondetur Iuliano & Anabaptistis.

Vindicta est prohibita.

Magistratus puniens scelera, exercet vindictam.

Ergo officium Magistratus est prohibitum.

Respondeo: Nego consequentiam, & ratio est. Quia ex puris particularibus nihil sequitur. Vindicta est prohibita, scilicet priuata, quæ est velle aduersarium tollere, modo non ordinato à Deo.

Minor: Magistratus exercet vindictam, publicam & ordinatam lege Dei. Quia Deus vult puniri scelera.

Contra:

Deus dicit: Mihi vindictam, & ego retribuam.

Ergo nec Magistratus exerceat vindictam.

Respondeo: Nego Consequentiam. Quia in antecedente comprehenditur Magistratus: Ego retribuam, vel per me, immediatè, vel mediatè, per Magistratus.

Ad offi

Ad officium etiam Magistratus pertinent legitima
 & bella militaria, ideo non pugnant cum hoc præcepto.

Bellū est, aut legitima defensio, aut legitima pœna,
 suscepta ab ordinaria potestate, propter iustā causam.

Vnica verò tantum est iusta causa, videlicet,
 quando aliquis est ἀνομόρως, nec potest aliter tueri
 pacem aduersus malos.

De bello teneatur dictum Abigail: Quia prælia
 Domini præliaris, non inueniatur in te iniquitas.

5. Caput. Antithesis.

Vitia pugnantia cum hoc Præcepto.

Iniustitia afficiens alios iniuria.

Crudelitas excedens modum in pœnis, & non ad-
 hibens ἐπιείκεια, vbi est probabilis ratio.

Nimia indulgentia, vel lentitas, conuiuens ad
 enormia scelera.

Cupiditas vindictæ priuatæ: Odia: Esse impla-
 cabilem: Quod vitium oritur ex stoliditate & super-
 bia, Tales enim neq; cognoscere neq; ignoscere norunt.

Duplex verò est fons omnium contentionum: Sue-
 perbia & φιλονεικία.

SUPERBIA, est securum, & sine timore Dei
 esse, confidere proprijs viribus, & fiducia sui extra
 metas vocationis erumpere, sibi potentiā velle augere,
 dispicere & premere alios, pertinaciter anteferre pro-
 priam sapientiam bonis consilijs, & irasci Deo, & ho-
 minibus, cum exitus est infelix.

F

φιλοσ

φιλονεικία est in mouendis certaminibus, vel iniustas, vel non necessarias contentiones accendere, superbia, ambitione, curiositate, naturæ, simulatione, iracundia, superstitione, vel in respondendo neq; sedere, neq; aliquid lenire, sed acerbitate velle vincere, & vindi- dig; sumere materiam inflammandi odia.

INVIDIA, est dolere, alios homines habere aliquid qua dona, seu virtutē, vel alijs bonis rebus antecellere. ἐπιχαιρεκακία est letitia in calamitate inflo- rum, seu tolerabilium.

Huc pertinent peccata Ebrietatis & Luxus.

Quæ nam causa præcipuè hortari debet pios homines ad Temperantiam?

Cogitatio de malis, quæ sequuntur Ebrietatem. Spiritus sanctus habitat in renatis, & permiscet se cum spiritibus, natis in cerebro & corde hominis, & accendit in ipsis lucem, iustitiam, & vitam diuinam. Magnū igitur scelus est, illa opera Dei turbare helleatione, & expellere illum hospitem, videlicet, spiritum sanctum, accersere sibi morbos, exitium, inopiam, impedire necessarios labores meditationum, precationum, & assiduitate ingurgitationis accersere sibi malos mores, deliria & furores continuos, sicut dicitur: Consuetudine insani durata vicia, vino concepta, etiam sine vino valent. Ita Christus dicit: Cauete ne corda vestra grauentur crapula, & ebrietate.

Huc pertinent & iniusta bella, quæ sunt latrocinia.

vitia, excitata à Diabolo, animis hominum incensis in
iusta cupiditate. Ea Deus tolerat, ut puniantur utrius
usq; partis seclera. Istitis autem flammis iniustorum
odiorum, opponendum est dictum Christi: Discite à
me, quia mitis sum, & humilis corde. Est mitis, parit
generi humano, lapsus in eternam damnationem, & fit
deprecator pro hominibus. Est humilis corde, abijcit se
infra omnes angelos & homines, ut homini reddatur
vita, & iustitia, amissa per peccatum.

SEXTVM PRAECEPTVM.

DEVS vult Legem & virtutes intelligi, ut scias
mus, qualis ipse sit, & ut in inuocatione eum discernas
mus à malis naturis. Illustre verò discrimen facit Cas
stitas.

Castitatem valde postulare Deum, ostenditur du
pliciter.

1. Quia horribiliter punit confusiones libidinum.
2. Quia Diaboli furenter impellunt homines ad
libidines, non quia uoluptas similis in illis sit, ut in cara
nali natura: Sed odio Dei, ut magis offendatur Deus,
& plures homines pereant.

Quæ est sententia 6. Præcepti

Munit fœdera coniugij, & prohibet omnes com
mixtiones & contaminationes, extra hunc ordinem
Deo institutum.

Quid est Castitas?

Est virtus, quæ vitat omnes commixtiones, &
effusiones